

OSLO HAVN KF
Postboks 230 Sentrum
0103 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Brage Sævarang, 32266607

Vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til utfylling i Frognerkilen ved Vestre Hjortnes kai i Oslo kommune

Statsforvalteren i Oslo og Viken har ferdigbehandlet søknaden fra Oslo Havn KF, og gir tillatelse etter forurensningsloven til utfylling i Frognerkilen (gbnr. 210/31) i Oslo kommune.

Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Statsforvalteren fatter vedtak om gebyr på kr 37 400,- for behandling av søknaden.

Vedtaket om tillatelse og gebyrfastsettelse kan påklages av berørte parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker.

Statsforvalteren i Oslo og Viken viser til søknad mottatt 08.11.2023 fra Oslo Havn KF, der det søkes om tillatelse til utfylling i Frognerkilen ved Vestre Hjortneskai (gbnr. 210/31) i Oslo kommune.

Sammendrag av søknad

COWI AS har på vegne av Oslo Havn KF søkt om tillatelse etter forurensningsloven til utfylling i Frognerkilen i forbindelse med forsterkning av Hjortneskaia. Opprinnelig fylling har erodert vekk på grunn av kraftig propellstrøm fra ferger. For å hindre at den nye utfyllingen eroderes bort skal det monteres stålluker i frontspunten av kaia som kan åpnes ved behov. Målet med arbeidene er å utvide levetiden til fergekaia med 10 til 20 år. Tiltaket skal gjennomføres under kaidekket gjennom eksisterende og nye kummer/fyllingsluker. Tiltaket innebærer også rehabiliteringsarbeider på bæringen av kaidekket.

Det søkes om tillatelse til utfylling av ca. 1000 m³ innenfor et område på 900 m². Den planlagte utfyllingshøyden er på 4,8 meter. Fyllingen skal holdes på plass av omsluttende spuntvegger.

Det er planlagt å kontinuerlig vurdere behov for tiltak mot spredning av finstoff i forbindelse med utførelsen av tiltaket. Søker har vurdert at tiltaket vil ha liten virkning på vannmiljøet og livet i vann. Anløp og avgang til kaia skjer daglig, og vann og havbunn i havnebassenger er derfor i stadig

bevegelse. Det er ikke gjennomført prøvetaking av sjøbunnen, da søker har vurdert at havnebassenget ikke er forurenset.

Søker informerer om at det skal brukes vasket stein. Det skal ikke benyttes urene masser, og det vil innhentes dokumentasjon på gjennomførte analyser av massene fra leverandøren.

Høring

Statsforvalteren i Oslo og Viken har sendt søknaden på høring i tidsperioden 16.11.2023 – 15.12.2023. Søknaden er også lagt ut på Statsforvalteren sine nettsider.

Vi har mottatt 4 høringsuttalelser. Nedenfor gjengis en oppsummering av høringsuttalelsene, samt Oslo Havn KF sine kommentarer til disse.

Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE) har ingen vesentlige merknader i forhold til faren for forurensning. De kan ikke se at vassdrag blir berørt av tiltaket. De gjør imidlertid oppmerksom på at en lukket bekk renner ut i nærheten av tiltaket. Det er viktig at det tas hensyn til bekken, slik at tiltaket ikke forårsaker oppstuvning av vann som kan ramme byområder oppstrøms. Tiltaket skal utføres i et område der det er mulighet for marin leire. Før anleggsarbeid igangsettes bør sikkerhet mot kvikkleireskred avklares og ivaretas i samsvar med NVEs veileder 1/2019 Sikkerhet mot kvikkleireskred.

Oslo Havn KF svarer at tiltaket vil gjøres med aktsomhet og med hensyn til lukket bekk i nærheten av tiltaksområdet. Oslo Havn påpeker at retningslinjene i NVEs veileder 1/2019 Sikkerhet mot kvikkleireskred skal følges.

Oslo kommune, Bymiljøetaten påpeker at Miljømålet etter vannforskriften er at vannforekomstene skal forbedres og gjenopprettes slik at de har minst god økologisk og kjemisk tilstand. Videre skal vannets tilstand beskyttes mot forringelse. Dette gjelder også vannforekomster som har god tilstand. Tiltaksområdet ligger i vannforekomsten «Oslo havn og by» (ID: 0101020702-1 C). Vannforekomsten tilhører gruppen beskyttet fjord/kyst og har «God» økologisk og kjemisk tilstand. Samtidig har vannforekomsten stor risiko for forringelse av miljøtilstanden grunnet nedadgående trend. Det er viktig at ikke forurensete sedimenter spres og forringer vannforekomsten. I nettjenesten til miljødirektoratet, vannmiljø, er det registrert tre sedimentprøver fra sjøbunnen med tilstandsklasse fem i nærheten av tiltaksområdet. Bymiljøetaten mener at det bør gjennomføres forebyggende tiltak som forhindrer spredning av finstoff før arbeidet, og til sedimentene har lagt seg.

Tiltaksområdet befinner seg i et fredningsområde for hummer. Det er svært sannsynlig at det er forekomster av hummer i og rundt tiltaksområdet. Utfyllingen kan dermed få umiddelbare negative konsekvenser for eventuelle hummere som befinner seg i tiltaksområdet. På lengre sikt vurderes det imidlertid slik at utfyllingen kan skape et bedre habitat for hummer sammenlignet med nåværende situasjon.

Oslo Havn KF svarer at fylling skal gjøres med aktsomhet og med ren samfengt stein fra godkjent leverandør. Fyllmassene skal vaskes om det påvises betydelige mengder nitrogen. Tiltaket innebærer montering av stålluker i frontspunt mot sjøsiden og fyllingen skal utføres bak spuntvegger. Oslo Havn forventer at noe finstoff kan bli oppløst i vann før det sedimenteres. De opplyser om at det kan benyttes siltgardin dersom det observeres eller er fare for spredning til sjøsiden.

Fiskeridirektoratet opplyser om at torsken gyter i perioden fra og med månedsskiftet januar/februar til og med april, og yngelen bunnslår og vokser opp i grunne områder i nærheten av gytefeltet i perioden mai til juni. I dette tidsrommet er yngelen ekstra utsatt for ytre påkjenninger. Yngelen er spesielt ømfintlig for steinstøv og partikler fra sprengning og utfylling.

Fiskeridirektoratet påpeker at tiltaket ligger i et sårbart gytefelt, og at det er iverksatt tiltak for å beskytte både kysttorsk og hummer. Fiskeridirektoratet mener at det må stilles vilkår i en eventuell tillatelse om at utfyllingen skal skje utenom fisken sin gyte- og oppvekstperiode, og at det skal benyttes avbøtende tiltak mot oppvirvling og spredning av partikler, forurensning mm. Et eksempel på et slikt tiltak er bruk av siltgardin. Siltgardin vil både kunne skåne blant annet egg, yngel og fisk i området, samt hindre spredning av partikler til bløtbunnsområdet.

Fiskeridirektoratet opplyser at det er viktig med tiltak for å hindre spredning av plastfibre og avfall. De ser at det ikke er tatt prøver av sedimentene i tiltaksområdet, og at det derfor er vanskelig å vite om de er forurenset av miljøgifter. De presiserer derfor viktigheten av at utfyllingen skjer så skånsomt som mulig ettersom for eksempel siltgardin ikke vil hindre spredning av eventuelle forurensede og giftige stoffer.

Oslo Havn KF svarer at de vil følge vilkår i en eventuell tillatelse fra Statsforvalteren. De påpeker at fylling skal gjøres med aktsomhet og med ren samfengt stein fra godkjent leverandør. Fyllmassene skal vaskes om det påvises betydelige mengder nitrogen.

Tiltaket innebærer montering av stålluker i frontspunt mot sjøside, og fyllingen vil utføres omsluttet av spuntvegger. Det er forventet at noe finstoff kan bli oppløst i vann før det sedimenterer, og det kan benyttes siltgardin dersom det observeres eller er fare for spredning til sjøside, for eksempel dersom det er åpne stålluker.

Oslo Havn KF ønsker snarlig oppstart av anleggsfasen. Med tanke på at utfyllingen skjer innenfor omsluttende spuntvegger med lav risiko for spredning av fintstoff og annen forurensning, ber de om at Statsforvalteren vurderer fiskeridirektoratets oppfordring til å sette vilkår om å legge tidspunktet for utfylling utenom gyte- og oppvekstperioden opp mot de faktiske forholdene og planlagte avbøtende tiltak.

Kystverket har ingen vesentlige merknader til Statsforvalterens behandling av søknaden etter forurensningsloven.

Statsforvalterens vurderinger

Generelt

I utgangspunktet er det forbudt å forurense, jf. forurensningsloven § 7. Etter lovens § 11 kan forurensningsmyndigheten likevel, etter søknad, gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning. Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis etter § 11 og fastsetter vilkårene etter forurensningsloven § 16, legges det vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 femte ledd.

Statsforvalteren vurderer også søknad om tillatelse opp mot vannforskriften § 4, som sier at «tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand». I tillegg skal alle saker som

berører naturmangfold ifølge naturmangfoldloven § 7, vurderes etter prinsippene i §§ 8-12 i samme lov.

Det er virkningene av det omsøkte tiltaket på det aktuelle stedet som er vurdert. Dersom tiltakshaver senere ønsker å gjennomføre tiltaket på en annen måte enn beskrevet i søknaden må det søkes på nytt.

Selv om forurensningen holdes innenfor fastsatte vilkår, plikter tiltakshaver å redusere sine utslipp og påvirkning på miljøet så langt det er rimelig uten urimelige kostnader.

Lovgrunnlag og myndighet

Det å tilføre stein til grunn eller vann, omfattes av forurensningsbegrepet i forurensningsloven § 6. Dersom utfylling av stein vil medføre forurensning som forårsaker «nevneverdige skader eller ulemper» vil dette i utgangspunktet være forbudt, jf. forurensningsloven § 7 første ledd og § 8 tredje ledd. Statsforvalteren kan imidlertid gi tillatelse til utfyllingsarbeider, ut fra en betraktning av at fordelene ved det forurensede tiltaket er av en slik karakter at den aktuelle forurensningen anses som akseptabel, jf. forurensningsloven § 11.

Hva som skal til for at utfylling av stein medfører «nevneverdig skade eller ulempe» og som dermed er en type virksomhet som krever tillatelse etter forurensningsloven § 11 for å lovlig kunne finne sted, må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. I stor grad er dette noe som beror på forurensningsmyndighetens skjønn. Relevante momenter i en slik vurdering er tiltakets størrelse, forurensningssituasjonen i området, virkninger sammenholdt med resipientens tilstand og den allerede samlede belastningen på det aktuelle økosystemet.

På bakgrunn av arbeidene som beskrives i søknaden, vurderer Statsforvalteren at utfylling av sprengstein i Frognerkilen kan medføre forurensning i form av spredning av partikler. Det aktuelle tiltaket krever derfor en tillatelse etter forurensningslovens bestemmelser, jf. forurensningsloven § 11, jf. § 16.

Statsforvalteren har behandlet saken som rett forurensningsmyndighet for arbeider som kan medføre forurensning i sjø og vassdrag, jf. rundskriv T-3/12.

Vurdering etter vannforskriften

I henhold til forvaltningsdatabasen Vann-Nett ligger tiltaksområdet i vannforekomsten *Oslo havn og by* (ID: 0101020702-1-C). Vannforekomsten har moderat økologisk tilstand grunnet dårlig tilstand av nitritt og fosfor, samt moderat tilstand av bunnfauna. Den kjemiske tilstanden er vurdert til dårlig på grunn av forurensning av PAH-er, TBT, kvikksølv og kadmium. Vannforekomsten er i stor grad påvirket av fysisk endring grunnet landinnvinning, mudring og havneanlegg, samt punktutslipp fra renseanlegg (> 150000 PE), diffus avrenning og utslipp fra transport/infrastruktur og den introduserte arten stillehavsøsters.

I henhold til § 4 i vannforskriften skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomsten skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand. Ny aktivitet og inngrep skal derfor ikke medføre forringelse eller vanskeliggjøre oppnåelse av miljømål som er satt.

Statsforvalteren vurderer at tiltaket vil kunne påvirke vannmiljøet lokalt i tiltaksområdet, men ikke i hele vannforekomsten. Så fremt utfyllingen i Frognerkilen gjennomføres i tråd med vilkår i tillatelsen, vil ikke tiltaket føre til varig forringelse av vannkvaliteten eller vanskeliggjøre oppnåelsen av de

fastsatte miljømålene.

Vurdering etter naturmangfoldloven

Det følger av forvaltningsloven at vi skal sørge for at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. I saker som berører naturmangfold gjelder i tillegg prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 jf. § 7.

Naturmangfoldloven § 8

Naturmangfoldloven § 8 stiller krav om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Ved vurderingen av § 8 er det sentrale å finne ut *hvilket naturmangfold* som kan påvirkes av beslutningen, *hvilken tilstand dette naturmangfoldet har* og *hvilke effekter* beslutningen vil ha på naturmangfoldet. Vurderingen av disse tre spørsmålene utgjør til sammen kunnskapsgrunnlaget.

Naturmangfold og arter i tiltaksområdet

Ifølge Miljødirektoratets naturbase og fiskeridirektoratet sine sider er det registrert Nasjonalt viktig gytefelt for torsk og hummerfredningsområde innenfor tiltaksområdet. Gytefeltet for torsk er beskrevet med mye egg og stor tilbakeholdelse av egg. Det er også registrert flere fugler på Norsk rødliste ved tiltaksområdet. Hummer er vurdert til sårbar (VU) for Norsk rødliste for arter 2021 på grunn av reduksjon i populasjonsstørrelse.

Fiskeridirektoratet uttalte under høring at særlig omfattende og støyende arbeider må foretas utenfor den mest intense gyteperiode for kysttorsk, februar til april. Etter vår kjennskap gyter kysttorsken i indre Oslofjord hovedsakelig på de dypere områdene lenger ut i fjorden, mens eggene driver inn mot grunnere vann. Vi vurderer at en innskrenking av restriksjonsperioden fra 1. februar – 15. september, til 15. mai til 15. september, ikke vil ha vesentlig negativ påvirkning på hverken gytende kysttorsk eller egg.

Tiltaket vil føre til negativ påvirkning på hummer som befinner seg i området, da individer vil kunne begraves under massene. Utfyllingen vil på sikt kunne være positiv for hummerbestanden i området ved å skape bedre habitat.

Det er også registrert flere fugler på Norsk rødliste ved tiltaksområdet. Statsforvalteren vurderer at fuglene ikke vil bli negativt påvirket av tiltaket.

Kunnskapsgrunnlaget, jf. § 8, om artene som blir berørt ved tiltaket, er god. Vi vurderer at effekten av tiltaket på naturmangfoldet er kjent.

Naturmangfoldloven § 10

Formålet med § 10 er å se virkningen av det konkrete tiltaket i sammenheng med andre effekter på det samme naturmangfoldet. Da får man sumvirkningen eller den samlede belastningen på naturmangfoldet.

Oslofjorden er påvirket av mange tiltak. Den samlede belastningen etter § 10 anses derfor som moderat slik at det gjennom avbøtende tiltak ikke kan påregnes betydelige skader på naturmangfoldet.

Konklusjon

Statsforvalteren anser at fastsatte vilkår i tillatelsen vil sikre at naturmangfoldet ikke vil forringes i nevneverdig grad. Naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet er vektlagt ved fastsettelse av vilkårene.

Statsforvalteren minner om at det er tiltakshaver som skal dekke kostnadene ved å unngå og begrense skade på naturmangfoldet, jf. § 11 i naturmangfoldloven. Oslo Havn KF er også pliktig å benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, jf. § 12 i naturmangfoldloven.

Statsforvalteren mener at prinsippene for offentlig beslutningstaking i naturmangfoldlovens §§ 8-12 er oppfylt.

Vi minner om naturmangfoldloven § 6 om aktsomhetsplikt: «enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5».

Vurdering etter forurensningsloven

Utfylling i sjø kan medføre spredning av partikler, metaller og organiske miljøgifter. Utfylling vil også kunne begrave organismer som livnærer seg på bunnen i strandsonen.

Sprengstein kan inneholde store mengder med uomsatt sprengstoff som er rikt på nitrogen. Utfylling av sprengstein vil derfor som hovedregel kunne bidra til tilførsler av nitrogen. Det er planlagt å bruke masser som er vasket. Dersom det skulle bli aktuelt å bruke andre utfyllingsmasser enn planlagt, må massene spyles før utfylling for å begrense utslipp av partikler og nitrogenforbindelser.

Statsforvalteren vurderer at det må gjennomføres avbøtende tiltak for å begrense partikkelspredning i forbindelse med det planlagte tiltaket. Vi stiller derfor krav om at tiltakshaver skal etablere partikkelsperre ved alle utfyllingsarbeider som skal gjennomføres i sammenheng med tiltaket. Ved utfylling skal det også gjennomføres turbiditetsmålinger under anleggsperioden. Turbiditeten skal måles ved en stasjon som er direkte påvirket av anleggsarbeidet og ved en referansestasjon som ikke er påvirket. Hvis turbiditeten overskrider 10 NTU over referansenivået i 20 minutter, må arbeidet stanses til turbiditeten har gått ned under grenseverdi. Det tillates ikke utfylling i sjø dersom turbiditetsmålerne er ute av drift.

Utfylling av forurensede masser i vannforekomsten og i strandsonen kan medføre forringelse av tilstanden i vannforekomsten, samt bidra til skade på organismene som bruker tiltaksområdet som leveområde. For å unngå mulig forringelse av vannkvalitet og skade på eventuelle arter, settes det krav om at masser som skal benyttes til utfylling ikke skal overskride konsentrasjonsgrensene tilsvarende tilstandsklasse II i henhold til Miljødirektoratet sin veileder for *Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota* (M-608/2016). Det tillates heller ikke bruk av reaktive bergarter eller bygnings- og rivningsavfall som utfyllingsmasser. Dersom det påtreffes avfall i utfyllingsmassene, skal dette sorteres fra og leveres til godkjent avfallsmottak.

Statsforvalteren stiller også krav om at det skal gjennomføres en miljørisikovurdering av alle arbeidene i sjø. Det skal settes inn avbøtende tiltak der miljørisikovurderingen avdekker at det er behov for å redusere risikoforholdene.

Statsforvalteren vurderer at de fastsatte vilkårene i tillatelsen vil sikre at forurensningen fra arbeidene holdes innenfor et akseptabelt nivå. Selv om forurensningen holdes innenfor fastsatte vilkår, plikter tiltakshaver å redusere sine utslipp og påvirkning på miljøet så langt det er rimelig uten

urimelige kostnader.

Samfunnsmessige forhold

I henhold til forurensningsloven § 11 femte ledd, skal de forurensningsmessige ulemper ved et tiltak sammenholdes med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. For tiltak som kan medføre forurensning eller skader på biologisk mangfold, vil samfunnsnyttene av tiltaket være et relevant hensyn å vurdere, da dette vil kunne ha betydning for om tillatelse kan gis. Jo lavere samfunnsnyttene er, desto lavere er terskelen for å avslå søknaden. Når samfunnsnyttene av et tiltak er betydelig, så vil dette kunne veie opp for noen av de miljømessige ulemperne som tiltaket vil medføre.

Kaianlegget er i bruk for fergetrafikk for gods og passasjerer. Tiltaket skal utvide levetiden til kaia med 10-20 år. Sett i lys av dette vurderer Statsforvalteren at tiltaket er samfunnsnyttig. Vi vurderer at samfunnsnyttene av tiltaket overstiger de forurensningsmessige ulemperne ved tiltaket.

Forhold til plan

Tiltaket er i tråd med gjeldene reguleringsplan i Oslo kommune datert 24.06.2020. Områderegulering Filipstad (S-5093): Regulert til havneterminal H1, hvor det tillates etablert ny kaifront for havneterminal med tilhørende utfylling.

Konklusjon

Statsforvalteren har vurdert søknaden og lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Vi mener at nytten av tiltaket veier tyngre enn ulemperne ved tiltaket. Statsforvalteren gir derfor tillatelse til utfylling i Frognerkilen i Oslo kommune. Det forutsettes at virksomheten drives i samsvar med vilkårene som følger av tillatelsen og forurensningsregelverket for øvrig.

Vedtak om tillatelse etter forurensningsloven

Statsforvalteren gir Oslo Havn KF tillatelse til utfylling i Frognerkilen i Oslo kommune. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11. Det er satt vilkår til tillatelsen med hjemmel i § 16.

Statsforvalteren har ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis, og ved fastsetting av vilkårene, lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Tillatelsen med vilkår følger vedlagt dette brevet.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade og ulempe eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr datert 14.11.2023. Vi varslet sats 6 som i 2023 utgjorde kr. 37 400,- for behandling av søknaden. Statsforvalteren vedtar at forurensningsforskriftens § 39-4 sats 6 kommer til anvendelse i denne saken. Oslo Havn KF skal betale kr. 37 400,- for Statsforvalterens arbeid med tillatelsen. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4.

Gebyret fastsettes på bakgrunn av Statsforvalterens ressursbruk i sammenheng med behandling av søknaden. Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats. Dette inkluderer gjennomgang av søknaden, møter og korrespondanse med søker, høring av saken samt endelig ferdigstilling av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Statsforvalteren inngår også.

Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Klageadgang

Vedtaket, herunder plasseringen i gebyrklasse, kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statsforvalteren.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages. Ved klage på valg av gebyrsats skal tilsendt faktura betales til fristen. Miljødirektoratet vil refundere eventuelt overskytende beløp dersom klagen imøtekommes.

Med hilsen

Andreas Røed
fagleder
Klima- og miljøvernavdelingen

Brage Sævarang
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Tillatelse etter forurensningsloven til utfylling i Frognerkilen i Oslo kommune

Tillatelsen er gitt i medhold av forurensningsloven § 11, jf. § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger fremkommet i søknad og under saksbehandlingen.

Hvis tiltakshaver ønsker å foreta endringer i driftsforhold som kan ha betydning for forurensningen fra virksomheten og som ikke er i samsvar med det som ble lagt til grunn da tillatelsen ble gitt eller sist endret, må tiltakshaver i god tid på forhånd søke om endring av tillatelsen. Tiltakshaver bør først kontakte Statsforvalteren for å avklare behovet for slik endring.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal tiltakshaver sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Statsforvalteren kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Tillatelsen gjelder fra dags dato til arbeidene er ferdigstilt (med forbud mot utfylling i Frognerkilen i perioden 15. mai – 15. september).

Bedriftsdata

Tiltakshaver: Oslo Havn KF
Tiltakshavers adresse: Postboks 230 Sentrum, 0103 Oslo
Org. nummer: 974588803
Tiltaksområde: Vestre Hjordneskai i Oslo kommune
NACE-kode og bransje: 52.221 - Drift av havne- og kaianlegg

Statsforvalterens referanser

Tillatelsesnummer: 2024.0117.T		
Tillatelse første gang gitt: 09.04.2024	Tillatelse sist revidert i medhold av fl § 18 tredje ledd: -	Tillatelse sist endret: -
Andreas Røed fagleder		Brage Sævarang rådgiver

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Saksnr.	Beskrivelse av endring
00.	09.04.2024	2023/42118	Tillatelsen ble gitt

Innhold

1	Tillatelsens ramme	3
2	Generelle vilkår	3
2.1	Gjennomføring av tiltak	3
2.2	Sikring av tiltaksområdet	3
2.3	Varsling av tiltaksgjennomføring	3
2.4	Ansvar for overholdelse av vilkår i tillatelsen	3
2.5	Utslippsbegrensninger	4
2.6	Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig	4
2.7	Endring av vilkår	4
2.8	Plikt til forebyggende vedlikehold	4
2.9	Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare	4
2.10	Internkontroll	4
2.11	Hensyn til friluftsliv og naturmiljø	5
2.12	Tilsyn	5
3	Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning	5
3.1	Miljørisikoanalyse	5
3.2	Forebyggende tiltak	5
3.3	Avvikshåndtering	5
3.4	Etablering av beredskap	6
3.5	Varsling av akutt forurensning	6
4	Utfylling	6
4.1	Gjennomføring av utfyllingen	6
4.2	Krav til utfyllingsmasser	6
5	Kontroll og overvåking	7
5.1	Kontroll- og overvåkingsprogram	7
5.2	Overvåking	7
5.3	Kvalitetssikring av målingene	7
6	Støy	7
7	Rapportering	8

1 Tillatelsens ramme

Tillatelsen til utfylling i Frognerkilen gis i forbindelse med å øke levetiden til Vestre Hjortneskai i Frognerkilen i Oslo kommune.

Det gis tillatelse til utfylling av inntil 1000 m³ steinmasser i Frognerkilen over et areal på opptil 900 m². Tiltaket skal gjennomføres som beskrevet i søknaden og i henhold til reguleringsplanens bestemmelser.

Det skal benyttes partikkelsperre under arbeidene.

Det tillates ikke å gjennomføre utfylling av masser dersom turbiditetsmålere er ute av drift.

Av hensyn til friluftsliv, rekreasjon og naturmangfold tillates det ikke utfylling i sjø i perioden mellom 15. mai og 15. september.

Oslo Havn KF (heretter kalt tiltakshaver) er ansvarlig for at alle vilkår i denne tillatelsen overholdes.

2 Generelle vilkår

2.1 Gjennomføring av tiltak

Det forutsettes at tiltaket gjennomføres som angitt i søknad dersom ikke annet fremgår av tillatelsen, andre vedtak eller på annen måte er avklart med Statsforvalteren. Vesentlige endringer i forutsetningene i forhold til det som er oppgitt i søknaden tas opp med Statsforvalteren i god tid før endringene vil bli gjort gjeldende.

2.2 Sikring av tiltaksområdet

De deler av tiltaksområdet hvor det aktivt utføres arbeid på land, skal holdes avsperrert og ikke være tilgjengelig for allmennheten.

2.3 Varsling av tiltaksgjennomføring

Tiltakshaver skal varsle Statsforvalteren senest 1 uke før tiltaket settes i gang og når tiltaket er avsluttet.

2.4 Ansvar for overholdelse av vilkår i tillatelsen

Tiltakshaver er ansvarlig for at vilkårene i tillatelsen blir overholdt, og plikter å orientere vedkommende som skal gjennomføre tiltakene om de vilkår som gjelder, samt de restriksjoner som er lagt på arbeidet.

2.5 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens punkt 3 til 7. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av disse stoffene er bare tillatt hvis utslippene er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning, eller annet er bestemt i tillatelsens punkt 3 til 7.

2.6 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra arbeidene, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter tiltakshaver å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader.

2.7 Endring av vilkår

Statsforvalteren kan oppheve eller endre vilkårene i tillatelsen, sette nye vilkår, og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake, dersom vilkår gitt etter forurensningsloven § 18 er til stede. Statsforvalteren har på samme grunnlag rett til, på ethvert tidspunkt, å stoppe arbeidene.

2.8 Plikt til forebyggende vedlikehold

Tiltakshaver skal sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal kunne dokumenteres.

2.9 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det oppstår fare for økt forurensning, plikter tiltakshaver så langt det er mulig uten urimelige kostnader å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Tiltakshaver skal så snart som mulig informere forurensningsmyndigheten om forhold som kan føre til vesentlig økt forurensning eller forurensningsfare. Akutt forurensning skal varsles, jf. vilkår 3.5.

2.10 Internkontroll

Tiltakshaver plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til internkontrollforskriften. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at utøvende entreprenør overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Tiltakshaver plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Tiltakshaver plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til akutt forurensning følger av vilkår 3.1.

2.11 Hensyn til friluftsliv og naturmiljø

Ved gjennomføring av tiltaket må tiltakshaver tilpasse arbeidet og ta hensyn til friluftsliv og naturmiljø i området.

2.12 Tilsyn

Tiltakshaver plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

3 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

3.1 Miljørisikoanalyse

Tiltakshaver skal gjennomføre en miljørisikoanalyse, og vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved tiltaket som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på virksomhetens område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Tiltakshaver skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

3.2 Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal tiltakshaver iverksette risikoreducerende tiltak. Både sannsynlighetsreducerende og konsekvensreducerende tiltak skal vurderes. Tiltakshaver skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

3.3 Avvikshåndtering

Avvik (brudd på forurensningsregelverket) som er av en viss alvorlighet og/eller som er stadig gjentagende, skal avvikshåndteres i samsvar med bestemmelsene i internkontrollforskriften § 5, annet ledd, punkt 7. Dette inkluderer årsakene til at avvikene har skjedd, vurderinger og iverksetting av strakstiltak for å rette avvikene, og vurderinger og iverksetting av avbøtende tiltak for å hindre at lignende avvik skal skje på nytt. Avvikshåndteringen skal dokumenteres skriftlig.

3.4 Etablering av beredskap

Tiltakshaver skal på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som tiltaket til enhver tid representerer.

3.5 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning. Tiltakshaver skal også så snart som mulig underrette Statsforvalteren i slike tilfeller. Kystverket er rette myndighet for akutt forurensning, og skal kontaktes på følgende telefonnummer: 33 03 48 00, eller e-post: vakt@kystverket.no.

4 Utfylling

4.1 Gjennomføring av utfyllingen

Utfylling av masser skal gjøres på en måte som minimerer spredning av forurensning, og skal gjennomføres så skånsomt som mulig med de beste tilgjengelige teknikker (BAT). Teknologien skal vurderes ut fra sedimentenes beskaffenhet og videre håndtering, og skal også vurderes underveis i arbeidet. Kriterier for bytte av teknologi skal beskrives i internkontrollen.

Alle utfyllingsarbeider skal gjennomføres bak etablert partikkelsperre. Partikkelsperren må dekke hele vannsøylen, og ved avslutning av tiltaket må partikkelsperren fjernes på en måte som hindrer spredning av partikler. Partikkelsperre skal etableres slik at den ikke fungerer som et vandringshinder for fisk eller andre akvatiske organismer.

Det må gjennomføres turbiditetsmålinger ved alle utfyllingsarbeider som gjennomføres i vannforekomsten eller i strandsonen.

Utfylling av masser skal ikke foregå i perioden mellom 15. mai og 15. september.

Mengder og tidspunkt for utfylling av masser, samt utfyllingssted skal loggføres og rapporteres, jf. vilkår 7. Oversikten skal være tilgjengelig for forurensningsmyndigheten. Tiltakshaver skal gjennomføre nødvendige tiltak for å hindre at tiltaket medfører spredning og etablering av uønskede fremmede arter¹.

4.2 Krav til utfyllingsmasser

Masser som skal benyttes til utfylling skal ikke overskride konsentrasjonsgrensene tilsvarende tilstandsklasse II i henhold til M-608/2016. Det tillates heller ikke bruk av reaktive bergarter eller bygnings- og rivningsavfall som utfyllingsmasser. Dersom det påtreffes avfall i utfyllingsmassene, skal dette sorteres fra og leveres godkjent avfallsmottak.

---

¹ Jf. Artsdatabanken (2018). Fremmedartslista 2018. Listen finnes på www.artsdatabanken.no.

Det er planlagt å benytte vaskede utfyllingsmasser. Dersom det skulle bli aktuelt å benytte andre utfyllingsmasser enn planlagt, må massene spyles før utfylling. Det må da i tillegg etableres systemer for å rense eventuelt spylevann som oppstår. Eventuelt spylevann som slippes ut skal ikke overskride 100 mg/l for suspendert stoff.

5 Kontroll og overvåking

5.1 Kontroll- og overvåkingsprogram

Det skal gjennomføres kontroll og overvåking av arbeidene i sjø i henhold til et kontroll- og overvåkingsprogram. Kontroll- og overvåkingsprogrammet skal inngå internkontrollen.

5.2 Overvåking

Tiltakshaver skal ha en tilstrekkelig turbiditetsovervåking til å avdekke eventuell spredning av forurensning i forbindelse med gjennomføring av tiltaket.

Under anleggsperioden skal det kontinuerlig tas prøver/målinger av:

- Turbiditet i minst én referansestasjon som ikke er påvirket av arbeidene.
- Turbiditet i minst én målestasjon som er påvirket av anleggsarbeidene og som maksimum ligger 100 meter fra tiltaksområdet.

Måleprogram for turbiditet skal inngå i kontroll- og overvåkingsprogrammet.

Hvis turbiditeten overstiger 10 NTU over referansenivået i 20 minutter må tiltaket stanse til turbiditeten har gått ned under grenseverdien og problemene som førte til spredningen er løst. Ved teknisk stopp i turbiditetsmåler må arbeidet stanses. Turbiditetsmåler må plasseres på en slik måte at den fanger opp partikkelspredning fra tiltaket. Det skal foreligge en faglig vurdering med begrunnelse for hvorfor turbiditetsmålere plasseres der de gjør. Denne vurderingen skal være skriftlig og forankret i den dokumenterte miljørisikovurderingen.

5.3 Kvalitetssikring av målingene

All prøvetaking, behandling og analyse skal utføres etter Norsk Standard (NS). Dersom NS ikke finnes, kan annen, utenlandsk/internasjonalt standard benyttes. Laboratorier/tjenester med relevant akkreditering skal benyttes der dette er mulig.

6 Støy

Tiltakshavers bidrag til utendørs støy skal være i tråd med *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging* (T-1442/2021).

7 Rapportering

Det skal føres logg over resultater fra tiltaket og eventuelle uønskede hendelser og korrigerende tiltak.

Sluttrapport

En rapport fra arbeidet skal sendes Statsforvalteren senest 6 uker etter at tiltaket er avsluttet.

Rapporten skal inneholde:

- Beskrivelse av tiltaket og utført arbeid.
- Beskrivelse av uønskede hendelser som har oppstått under arbeidene, og hvilke avbøtende tiltak som har blitt iverksatt.
- Angivelse av utfylt område (angitt på kart med koordinater), tidspunkt for utfylling, samt mengde masse fylt ut.
- Beskrivelse av erfaring med utstyr, teknologi osv.
- Resultater fra turbiditetsmålinger.
- Dokumentasjon på at masser som er fylt ut tilfredsstillende tilstandsklasse I-II i henhold til M-608/2016.

Vedlegg 1 – Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.5

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i punkt 3 flg.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloretan	TRI
Triklosan(2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen	
-----------	--

Alkylfenoler og alkylfenoletoksylater

Nonylfenol og nonylfenoletoksylater	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksylater	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rett kjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl. salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	PFOA
Perfluorheksansyre	PFHxA
2,3,3,3-tetrafluoro-2-(heptafluoropropoksy)propionsyre	HFPO-DA
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDODA, PFTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser

Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

PAH

Ftalater

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A

BPA

Siloksaner

Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Benzotriazolbaserte UV-filtre

2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350
